

(Vir ilustracije naslovnice: Google)

Kdo je razdvojil Slovence, Slovenijo?

(Ob knjigi Tamare Griesser – Pečar: *Razdvojeni narod*)

Piše: Pepe

Namen tega spisa, kjer bom citiral številne zakone in uredbe, je predvsem, da poudarim kako je poveljna Jugoslavija, SFRJ, večinsko uporabljala zakone svoje predhodnice, ne pa, da gre za »revolucionarno pravo« nekakšnega komunističnega in totalitarnega režima 1941–1945, kot danes ugotavljajo ne samo pisci »zgodovinskih resnic«, temveč tudi nekateri sodniki US.

Vsi viri, ki jih bom citiral, gre predvsem za Uradne liste Kraljevine SHS oz. Jugoslavije, so dostopni na spletišču www.sistori.si in si jih lahko vsakdo ogleda in preveri povedano.

Da bi si odgovoril na zastavljeno vprašanje, sem se opredelil za podroben pregled zakonodaje tistega dela naše napisane zgodovine, ki se začne s koncem prve svetovne vojne in ustanavljanjem skupne države Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Atlantska listina

Atlantsko listino so, na osnovi 14 točk takratnega ameriškega predsednika Woodrowa Wilsona, ustvarile sile antante, Kraljevina Srbija in Jugoslovanski odbor v Parizu. V skladu z njimi naj bi se narodi nekdanje donavske monarhije razvijali svobodno in avtonomno. Vendar prizadetih narodnostnih skupin nihče ni vprašal po njihovih željah. Pravico do samoodločbe (ki je prav tako zajeta v 14 točkah in je bila pozneje zajamčena v Atlantski listini), so jim odrekli od vsega začetka (*Razdvojeni narod*, str. 15).

Namreč, po Wilsonovem mnenju, »enakost sicer ne more biti absolutna. Če nekatere skupine ljudi ali narodi še niso dovolj razviti ali prosvetljeni (less civilised people), da bi vajeti oblasti (države) prijeli v svoje roke

potrebujejo določeno prehodno obdobje oz. priprave na neodvisnost«. Tako je bil na pariški mirovni konferenci vzpostavljen t. i. »skrbniški (mandatni) sistem« za tiste, ki po mnenju takratnih velesil, »...še niso pripravljene na samostojno vladanje« (Pirjevčev zbornik, str. 368).

Oba dokumenta sta le bolj spisek želja, katerih velike sile in države podpisnice niso imele namena uresničiti. Veliki trije so začeli trgovati za vpliv v prihodnjih državah, tako politični in ekonomski.

Do pravic so upravičeni samo narodi, kot se v angleščini pojmujejo države, United nations – Združeni narodi, v katerem so delegati predstavniki (uradniki) držav in ne narodov; npr. zamejske Slovence predstavljajo njihove države, ne pa narod Slovenije. Tako so brez pravic ostali tudi kolonialni narodi. V Grčiji je kralja na oblast konec oktobra 1944 »vrnila« britanska vojska in ne želja naroda.

Obljube o notranji svobodi, so samo puhlice, saj je bilo notranje državno pravo nadrejeno mednarodnemu pravu. Kraljevina Jugoslavija je sredi 30. let sprejela uredbo s katero se na predlog resornega ministra mednarodne pogodbe uporabljajo neposredno, vendar samo za ekonomsko in zdravstveno ter humanitarno področje. V drugih primerih so mednarodni in meddržavni zakoni in pogodbe postali veljavni šele z ratifikacijo Narodne skupščine; tudi zakone in uredbe, sprejete med izrednimi razmerami je morala skupščina naknadno potrditi. V vojnem času je kraljeva vlada obljubljala rešitev politične ureditve države za povojni čas, hkrati pa s srbsko večino podpirala četnike generala Draže Mihailovića in s tem izrazilo tudi monarhistični sistem.

Pri nas sta obe strani razumeli Atlantsko listino kot dokument, ki daje pravice narodnom do samoodločbe. Partizanska stran je kmalu ugotovila, da je rešitev v povezovanju v skupni državi Jugoslaviji, poraženi »demokrati in monarhisti«, pa so zopet videli novo pot, vendar o tem kasneje.

Država SHS

Narodna vlada SHS v Ljubljani, je bila podrejena Narodnom vjeću SHS v Zagrebu, katerega je vodil dr. Anton Korošec. Obstoječi Narodni svet demokratično odloča o vseh skupnih zadevah, predvsem mejnih. Narodna vlada je razglasila, da v imenu Narodnega sveta opravlja posle na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Goriškem, slovenskem delu Istre, mestu Trst in okolici, seveda v času do konstituiranja državne vlade in sprejetja ustave.

Narodno vlado SHS v Ljubljani so sestavljali predsednik in poverjeniki. Vsak poverjenik stoji na čelu upravnega oddelka, so pa bil: za notranje zadeve, za prehrano, za uk in bogočastje, za pravosodstvo, za socialno skrbstvo, za finance, za promet, za industrijo in trgovino, za javna dela in obrt, za kmetijstvo, za narodno obrambo in za zdravstvo.

Na odloke narodne vlade in njenih oddelkov ni možna pritožba izven države SHS. Sodbe Višjega deželnega sodišča so dokončne. Orožništvo je podrejeno politični oblasti za varovanje javnega reda, oziroma Narodni vladi, v ostalem pa oddelku za narodno obrambo. Še nadalje veljajo vsi obstoječi zakoni in predpisi, razen če so nasprotni Naredbi narodne vlade št. 111 (UL 11/1918).

Država SHS in Kraljevina SHS.

Zaslужni možje zanjo so znani, za njihove napake pa so vedno krivi drugi ali neprijazne okoliščine.

V kraljevino SHS oz. Jugoslavijo se je združilo 12 različnih upravnih in deloma pravnih sistemov, kraljeva vlada pa je najprej začela svoj mandat z uredbami, ki so zajele vse ozemlje, predvsem z zakoni obrambne narave in kazenskim zakonom Kraljevine Srbije, predvsem tistim delom, ki se nanašajo na dejanja proti državi in oblasti, torej, nekakšne protirevolucionarne zakonodaje!

Mir in javni red ni branila samo osrednja vlada, ampak tudi Narodna vlada SHS za Slovenijo. Že 17. januarja 1919 je izdala Naredbo št. 272, s katero prepovedujejo med drugim tudi demonstracije proti domači vladi in to z administrativnimi kaznimi do 2.000 kron in zaporom do treh mesecev, kar pa kaznovanih ne oprosti kazenske odgovornosti. Tudi samoupravno oblast (občinsko) so »varovali« z imenovanjem generatov (začasni župani in svetniki) vse tja do srede 1922.

Prvi korak k uvedbi enotnega pravnega reda je izveden tako, da se je IX. in X. poglavje srbskega kazenskega zakonika razširilo na vso državo, s tem, da se pojem Srbin zamenja z »državljanom« in srbski ali Srbija s »kraljestvom SHS«. Omenjena poglavja se nanašata na »pregreške zoper domovino, vladarja in ustavo« ter »o hudodelstvih zoper zakon, oblastvo in javni red«. Člena 84 in 85, ki obravnavata veleizdajo in službo v sovražni vojski pa predpisujeta, da se prestopnik kaznuje kot »izdajnik«.

Cenzuro tiska je opravljala vojska po Odredbi št. 103 (UL 23/1920). Tiskanje in distribucija je bila dovoljena šele po pregledu s strani vojnih cenzorjev. V primeru nespoštovanja pa civilna policija zapleni tiskovine na zahtevo vojne cenzure.

Država je šele 31. marca 1920 ukinila vojno stanje, z demobilizacijo in vrnitvijo vojske v mirnodobsko stanje. Za preprečitev nemirov in stavke je vlada s kraljevo uredbo za železničarje predpisala dvomesečne orožne vaje, kasneje je z enako uredbo prepovedala stavke tudi rudarjem.

V UL 71/1920 je bil objavljen volilni zakon za občinske odbore, ki je nakazoval moderno državo, saj je podelil volilno pravico tudi ženskam nad 21. letom. Volilno pravico je omejil pripadnikom oboroženih sil v službi, tudi v času orožnih vaj; osebam v skrbništvu, prejemnikom pomoči, neplačnikom davščin in pristojbin. Nadalje, ne smejo voliti ali biti izvoljene osebe, ki so kršile zakon in jim je bila izrečena kazen izgube častnih pravic, obsojeni verižniški špekulanti, ženske obsojene ali znane zaradi nemoralnih dejanj, osebe pod policijskim nadzorom, očetje, katerim je bilo sodno odvzeto starševstvo; pijanci, dvakrat obsojeni zaradi pijančevanja (tri leta po prestani kazni), osebe v stečajnem postopku, osebe, ki so bile odpuščene iz državne službe zaradi dobičkaželjnosti (danes temu rečemo podkupljivosti oz. korupcija) in zaporniki.

Majhnost občin ni današnja iznajdba. Tako je bilo določeno, da občina izpod 500 prebivalcev voli 10 odbornikov in 10 namestnikov, tiste iznad 40.000 prebivalcev pa 48 odbornikov in enako število namestnikov¹.

Glasuje se z glasovnicami. Volilna pravica je obvezna, neudeležba se kaznuje od 20–200 kron. Neudeležba se je lahko opravičevala z boleznijo, odsotnostjo v tujini, delovno ali drugo obveznostjo

Volilne pravice ženskam niso odvzeli, ampak so ravnali prav po balkansko: narodne poslance so lahko volili le moški! Pri volitvah narodnih poslancev je tako Slovenija dobila 40 mest, in to: 21 mariborsko območje, 15 ljubljansko in 4 Ljubljana s Spodnjo Šiško.

Konec 1918 so izvedli »popis prebivalstva in domače živine«.

¹ Ilustrirani Slovenec je 1928 objavil zemljevida razdelitve Dravske banovine na obe oblasti, Ljubljansko in Mariborsko, v katerih so tudi označeni sedeži in meje političnih okrajev (25) in občin (937), seveda z ostro kritiko razdrobljenosti občin, saj je oblina Gorica v brežiškem okraju štela samo 193 prebivalca. Dravska banovina pa je štela 1,158.000 prebivalcev.

Demokratska oblast sprejema tudi demokratske zakone! Med drugim so z uredbo št. 446 sprejeli Zakon o obmejni četi (graničarjih), ki v členu 9. obmejna dolžnost določa: »a) da čuva in brani državno mejo in del neposrednega ozemlja ob mejni črti zoper vsako poškodbo«, v »Členu 12. Ob izvrševanju svoje službe sme graničar rabiti orožje:

- kot stražnik na prednji straži;
- da obvladuje odpore ob izvrševanju službe;
- da zaprečuje napade na življenje in imovino naših državljanov;
- kadar prijema in zavrača tihotapce, najsi prihajajo s katerekoli strani, če jih drugače ne more obvladati;
- kadar zaprečuje tatvine, donašanje ali odnašanje nezacarinjenih stvari, če tega ne more zaprečiti drugače;
- kadar brani državno imovino, če se v dotičnem trenutku ne more ubraniti drugače.«

S prednjo stražo je mišljena mejna črta in uredba tu dovoljuje uporabo orožja brez opozorila, pri ostalih točkah, pa če opozorjeni »ne upoštevajo ukazov stražarja ali ga celo napadejo.« (Tudi graničarjem JLA so verjetno prepisali stare predpise iz leta 1918/19!).

Obznana

»Ministrski svet je v noči med 29. in 30. decembrom 1920 sprejel sklep, s katerim je bila KPJ prepovedana - z utemeljitvijo, da pripravlja državni prevrat, zaradi nameravanega napada na regenta Aleksandra in končno zaradi uboja notranjega ministra Draškovića leta 1920. V Zakonu o zaščiti države, imenovanem Obznana, je bila 2. avgusta 1921 prepovedana vsaka komunistična dejavnost. Komunističnim poslancem so odvzeli mandate.« (Razdvojeni narod, str. 27).

Obznana in Zakon o zaščiti javne varnosti in reda, sta vendarle različna dokumenta.

Na volitvah leta 1920 so v Beogradu zmagali komunisti, zato je beograjska vlada izdala nezakonito objavo – Obznano, ki ni bila objavljena v Uradnem listu, vendar so jo represivni organi dosledno izvršili.

Povzetek o vsebini Obznane: Do sprejetja ustave se prepoveduje vsaka komunistična dejavnost in druga razbijaška propaganda, zaprejo njihova zbirališča, prepovejo njihove tiskovine, ki lahko motijo mir in spokojnost države, prepove se hvaliti in opravičevati diktaturo, revolucijo ali kakršno koli nasilje. Takoj se prepovedo vsi pozivi na generalno stavko in za

mesec dni se zaprejo vsi, ki jo propagirajo ustno ali pismeno. ... V primerih nereda z razbijaško naravo, se strogo ukrepa proti kolovodjem in podpornikom. ... Iz državnih služb se takoj odpustijo vsi uradniki, višji in nižji, ki so se pridružili propagandi boljševizma v državi, odvzame se kakršna koli pomoč študentom-komunistom. (Enciklopedija JLZ, knjiga V, str. 508, letnik 1959).

Ministra Draškovića so v atentatu ubili šele avgusta 1921, tako, da ni mogel biti razlog za objavo Obznane, saj je bil eden izmed njenih avtorjev ...V UL 128/1921, str. 648 piše: »Odločba ministrskega sveta J.B. br. 20.282 z dne 29. XII. 1920, vendar neobjavljena in ni bila edina.

Vidovdanska ustava je bila sprejeta 28. junija 1921 (UR št. 87/1921) s preglasovanjem in na veliko nezadovoljstvo severozahodnih delov Kraljevine. Navajam nekaj zanimiv členov, in sicer:

- Člen 9: Smrtna kazen se ne sme ustanoviti za čisto politična kazniva dejanja. Izvzeti so primeri izvršenega ali poskušanega atentata na vladno osebo ali člane kraljevskega doma, za katera je smrtna kazen že odrejena v kazenskem zakoniku. Razen tega so izvzeti tudi primeri, v katerih je poleg čisto političnega, še kaznivo dejanje, za katerega je v zakonu predpisana smrtna kazen, prav tako tudi primeri, ki se po vojaških zakonih kaznujejo z smrtno kaznijo.
- Člen 10: Nihče ne sme biti pregnan iz države, ne sme se tudi v državi pregnati iz enega kraja, razen, če zakon tako določa.
- Člen 12, 7. alineja: Verski predstavniki pri bogoslužju ali s sestavki verskega značaja, ali drugače pri izvrševanju svoje službene dolžnosti, ne smejo svojo duhovno oblast uporabljati v strankarske namene.
- Člen 13: Cenzura se sme ustanoviti samo v vojnem času ali v toku mobilizacije, vendar samo za stvari v naprej določene (prepoved razširjanje tiska, ki žalijo vladarja ali njegove družinske člane, tujih državnih poglavarjev, narodne skupščine, neposredno pozivanje najdržavljeni z silo spremenijo ustavo ali državne zakone, kakor tudi dela, ki pomenijo težko žalitev javne morale, za tisk odgovarjajo pisec, urednik, tiskar, založnik in razširjevalec.
- Člen 124: Vojska naše države se ne sme staviti v službo tuje države brez predhodne odobritve narodne skupščine.«

Zakon o zaščiti javne varnosti in reda

Nezakonito Obznano je zamenjal Zakon kraljevine SHS o zaščiti javne varnosti in reda v državi (UL. Št. 95/1921), s katerim se kaznuje: komunistična in anarhistična propaganda, ščuvanje proti državi z nasiljem ali tiskano besedo, ali splošno ogrožanje javnega reda oziroma »spravljati v nevarnost javni red«, organizacija ali podpora društev, ki imajo namen propagande komunizma, anarhizma, terorizma, pripravljajo ali izvršujejo umore, nelegalno in neparlamentarno prilaščanje oblasti, dajanje v najem ali odstopanje zgradb ali prostorov, v katerih se taki ljudje zbirajo, načrtovanje, priprava in izvedba vojaškega upora ali zmede med vojaki, itd.

Za katerokoli dejanje naštetu v zakonu, se kaznuje z robijo do 20 let, predmeti pa zaplenijo. Enaka kazen čaka one, ki so vedeli za namen in niso pravočasno obvestili oblasti.

Zakon tudi pravi: »V primeru, da za zaščito javnega reda ne zadostujejo policijske sile, lahko državna oblast uporabi vojsko. Prebivalstvo občine ali okraja v katerega se pošlje vojska mora gleda na svoje materialne zmožnosti hraniti in namestiti vojake. Tudi drugi stroški, ki jih ima država zaradi uporabe vojske, zadeva prebivalstvo, ako se red hitro povrne, naj se prebivalstvo oprosti povračila teh stroškov in ti naj zadanejo državno blagajno; tudi naj se prebivalstvu vrne ono, kar je dalo vojski. Oni, ki so bili za dejanje, s katerim je bila izzvana uporaba vojske, obsojeni na kazen, morajo prebivalstvu in državi povrniti izdatke za uporabo«.

Pa še to. Člen 19 pravi: »Toda krivec se sme, vkljub členu 58. kazenskega zakonika za kr. Srbijo, obsoditi na smrt za hudodelstvo učinjeno po tem zakonu, ako je imel ob času učinjenega dejanja popolnih 18 let starosti.«

Leta 1922 so bile volitve občinskim odborov (UL št. 31/1922), na katerih so »volilno pravico imajo moški, ki so na dan volilnega imenika dovršili 21 let in so državljani kr. SHS«. Spremeni se velikost občinskih odborov do 500 prebivalcev 7 odbornikov in 3 namestnike, občine nad 40.000 voli 49 odbornikov in enako število namestnikov. Volitve so tajne in glasuje se s kroglicami... Torej, na prvih volitvah 1922 si komunisti in zmagoviti partizani niso izmislili kroglice!

Zakon o orožništvu (UL. Št. 43/1922) je določal:

- 4. člen: »Orožniški častniki, podčastniki, kaplarji in orožniki spadajo pod vojaško disciplino in vojaško sodstvo po določilih uredbe o vojaški disciplini in vojaško-sodnih zakonov«. Tudi pri nas je nedavno nekdo

(avtor tega spletišča) predlagal, naj se vojska in policija enostavno združita, saj gre za podobnost represije!

- 5. člen: V sestav orožništva se začasno in kadar je potrebno za javno varnost vključijo posebne državne straže in občinski organi javne varnosti.
- 30. člen: »Ako ne bi hotel orožnik, bodisi zbog nevarnosti za svoje življenje, bodisi drugače zaščitit napadenca ali ne bi posredoval, da povrne red in ogroženo varnost, se kaznuje po določenih vojaškega sodnega zakona«.
- 61. Člen: »Komandant orožništva je neposredno podrejen vojnemu ministru in ministru za notranje zadeve.

Po Vidovdanski ustavi je bila država razdeljena na oblasti, te pa na okrožja. Po UL št. 49/1922 je bila Slovenija razdeljena na dve oblasti: Ljubljansko in Mariborsko. Na čelo oblasti je bil postavljen na predlog notranjega ministra in na kraljev ukaz veliki župan, kot politični predstavnik vlade. Veliki župan je bil lahko samo pravnik s predpisanimi izpiti, ki je bil v državni službi najmanj 15 let.

Veliki župan se postavi s kraljevim ukazom na predlog ministra za notranje posle in po pristanku ministrskega sveta. Za velikega župana smejo biti postavljeni samo pravniki s predpisanimi izpiti, ki so prebili najmanj 15 let v državni službi. Tudi okrožni načelniki so imenovani na predlog notranjega ministra in na kraljev ukaz

V istem UL je bil objavljen tudi Zakon o oblastni in okrožni samoupravi.

V UL št. 17/1923 je objavljena Uredba št. 102, ki uvaja draginjske doklade duhovnikov vseh konfesij, ki tudi potrjuje, da so imeli duhovniki z ustavo priznanin ver, tudi status državnega uslužbnca z nalogami, ki jih je določala ustava.

Zanimivo je, da je z UL št. 12/1924 ponovno objavljena uredba iz Kazenskega zakonika Kraljevine Srbije, ki je določal:

- Člen 82: » Srbin, ki stopi v zvezo s tujo vlado, da jo napelje na vojno zoper Srbijo, naj se kaznuje kot izdajnik domovine z robijo od 10–20 let«.
- Člen 84: » Srbin, ki sprejme v času vojne zoper Srbijo službo v sovražni vojski ter se bori zoper Srbijo ali njene zaveznike, naj se kaznuje kot izdajnik z 20 let robije«.

Kazniva dejanja v vojnem času sodijo vojaška sodišča, politična kazniva dejanja pa se kaznujejo po zakonu o zaščiti javnega reda.

Z odločbo 172 Ur. L. 51/1924 so ob soglasju z predstavniki priznanih konfesij prepovedali petje nacionalnih himen, do sprejetja ene državen himne

V UL št. 84/1925 je bil objavljen Zakon o tisku, ki je določal primere prepovedi razširjanja tiska, cenzuri, kazni in podobno. Radi primerjave navajam nekaj zanimivih določil:

- Vojaška cenzura se uvede samo v času mobilizacije in vojne in preneha z demobilizacijo. »V času vojaške cenzure je prepovedano objavljati premike vojaških enot, operacije, število mrtvih in ranjenih, razen če je izrecno dovoljeno, o izbruhih boleznih, nesrečah, eksplozijah, umikih, porazih, kritike vojaških starešin, o politični situaciji v naši ali zavezniški vojski.
- Smrtna kazen se izreče zaradi spodbujanje dejanj kaznivih po vojaškem KZ.
- Objava neresničnih vesti, ponarejenih listin se kaznuje z zaporom do 1 leta in kaznijo do 10.000 din.
- Žalitev kralja in kraljeve hiše se kaznuje do 5 let zopora, tujih državnikov in narodne skupščine do 1 leta. Karikature kralja in njegovega sorodstva se šteje za žalitev.
- Klevetanje kralja ali članov kraljevske hiše se kaznuje od 1 do 10 let zopora in od 20.000–200.000 din denarne kazni.
- Žalitev sodišča, vojske, državne uprave, oblastne organe ali državljana v javni službi, se kaznuje z zaporom do 2 let in z denarno kaznijo do 20.000 din.
- Žalitev fizične ali pravne osebe se kaznuje z zaporom do 1 leta in z denarno kanijo do 20. 000 din.
- Klevetanje istih se kaznuje z zaporom do 3 let in z denarno kaznijo do 20.000 din, poleg tega pa imajo oklevetani tudi pravico do materialne odškodnine.
- Člen 65. tega zakona določa, da »kdor neresnično objavi besedilo z čigarkoli podpisom, pa se ugotovi, da podpisana oseba ni pooblastila, postaviti njen podpis, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do treh let«, kar bi bilo zelo uporabno za današnji čas

V UL št.58/1928 so prepovedali rejo golobov pismonoš, brez dovoljenja ministra za vojsko in mornarico. Vse golobnjake v krogu 40 km do državne meje je bilo potrebno preseliti

V UL št. 109/1928 je bil objavljen Zakon o državljanstvu, ki je določil tudi pogoje za pridobitev, izstop in odvzem državljanstva kr. SHS. Tako člen 32 določa: »Državljanstvo izgube oni državljanji, ki so vstopili brez

oblastvenega dovoljenja v vojaško ali civilno službo tuje države in so ostali v njej tudi vkljub pozivu ministra za notranje posle, naj jo zapuste. Izguba državljanstva ne oprasha dotične osebe posledic neizvršene vojaške obveznosti.« V komentarju omenjenega člena stoji: Vlada ni dolžna, da izdaja omenjeni poziv; to je odvisno le od njenega presojevanja, ali smatra, da-li je potrebno ali ni potrebno izdati tak poziv. Zato tudi posledice ne nastopajo obligatno. Ako vlada ne izda takega poziva in tiho trpi tako službovanje, pomeni, da pri obstoječih okoliščinah tega ne smatra za nelojalnost napram svoji državi.

Člen 33: Državljan, ki je bil pred naturalizacijo pripadnik države, s katero je država v vojnem stanju, lahko izgubiti državljanstvo:

- če se ugotovi, da je storil dejanje na škodo pravnemu redu in na škodo notranji ali zunanji varnosti kraljevine;
- če se ugotovi, da je zapustil državo z namenom, da se izogne vojaški službi ali drugi javni službeni dolžnosti, ki obstoji v kraljevini;
- če se ugotovi, da je v službi ogleduštva v korist tuji državi ali da podpira take težnje, ki so naperjene zoper pravice in nacionalne koristi države.

V navedenih slučajih o odvzemu državljanstva odloča minister za notranje posle po odločbi ministrskega sveta, ki se mora objaviti v »Službenih Novinah«.

Minister za notranje zadeve lahko podobno kaznuje tudi ženo in maloletne otroke. Oseba, ki je izgubila državljanstvo po 32 členu zakona, izgubi vse pravice, ki izvirajo iz javnopравnih odnosov ter v bodoče ne more pridobiti državljanstva kraljevine z naturalizacijo.

Demokratska diktatura ali diktatura demokracije?

Veliko besed je bilo izgovorjenih in napisanih o demokraciji. Vprašanje je ali so kolonialne države, ali države z uzakonjeno segregacijo demokratske, vendar se vse skupaj konča na tem, da je demokratska država tista, kjer na volitvah konkurira več strank. Absolutizmu kralja Aleksandra težko rečem diktatura, kajti zakoni so se spremenili le v toliko, da je leta 1931 kralj razglasil zakone o volitvah v narodno skupščino, senat in samoupravo. Izvoljeni in imenovani predstavniki oblastniških organov so še vedno vladali z uporabi istih zakonov in sprejemali nove še bolj omejevalne, vse do časa, ko so okupatorji 1941 prevzeli oblast v kraljevini Jugoslaviji.

Kralj Aleksander je zaradi nasilja, napetosti med narodnostmi znotraj države razveljavil ustavo, razpustil narodno skupščino in razglasil, da veljajo vsi dosednji zakoni, dokler ne bodo spremenjeni. Ob tem si velja zapomniti, da za prevzem oblasti ni potrebna proletarska revolucija, vojaški ali buržujski prevrat, niti ni potrebno spreminjati zakonov, posebej, če ni možnosti pritožbe. Seveda brez višjega cilja ne gre.

Po Zakonom o kraljevi oblasti (UL. št. 4/1929) ima kralj vso oblast v kraljevini, razglaša zakone, postavlja uradnike in podeljuje vojaške čine, podeljuje odlikovanja in je poveljnik vojaške sile.

»Predstavlja državo v njenih odnošajih s tujimi državami. Kralj napoveduje vojno in sklepa mir.«

Kralj in prestolonaslednik sta polnoletna, ko dovršita 18. leto starosti. Kraljeva oseba je nedotakljiva, ne more se klicati na odgovornost ali tožiti. Kralj imenuje predsednika in člane ministrskega sveta, ki so neposredno odgovorni kralju in poslušajo po njegovih navodilih. Pred nastopom službe ministri prisežejo kralju.

»Novi« Zakon o zaščiti države

V UL. št. 5/1929 je objavljen novi »Zakon o zaščiti javnega varnosti in reda«, bolj znan kot Zakon o zaščiti države, pa navajam nekaj zanimivih določil:

»Člen 1.

Za zločinstvo po kazenskem zakoniku se smatrajo tudi ta-le dejanja:

1.) pisanje, izdajanje, tiskanje, razširjanje: knjig, novin, plakatov ali objav, ki merijo na to, da se kdo naščuva na nasilje zoper državna oblastva, in vobče da so ogrozili javni mir ali spravi v nevarnost javni red. To velja tudi za vsako pismena ali ustno propagando ali nagovarjanje drugih, da je treba izpremeniti politični ali socialni red v državi z zločinstvom, nasiljem ali s kakršnimkoli terorizmom;

2.) organiziranje, podpiranje društva ali pristop k takemu društvu, ki bo imelo za namen propagando komunizma, anarhizma, terorizma ali društva za nelegalno prilastitev oblasti kakor sploh vse, kar je navedeno v prednji tački;

3.) dajanje v najem ali odstopanje zgradb ali prostorov v kakršnikoli obliki za zbiranje oseb, ki bi jim bil namen pripravljati ali delati za ostvaritev česa izmed onega, kar je razloženo v gorenjih dveh točkah, če je oni, ki je odstopil zgradbo ali prostor, vedel, za kaj se bosta uporabljala;

4.) organiziranje, združevanje ali propaganda, ki meri na to, da se provzroči vojaška pobuna, zmeda, neposlušnost ali nezadovoljnost med vojaki, ali da se civilisti ali vojaki ne odzovljejo svojim vojaškim dolžnostim ali da se ovira, otežuje ali omejuje proizvodnjo, popraviljanje ali prevažanje vojaškega materiala ali zalaganje vojske z njenimi potrebščinami, kakor vobče vsaka propaganda, zoper napravo vojske, nadalje vsaka priprava, vsak poskus ali vsaka izvršitev, da bi se porušili ali uničili objekti, ki služijo javnemu prometu, javnim instalacijam in potrebam;

5.) stopanje v zvezo z osebo ali z družbo v inozemstvu zato, da bi se dobila odtod pomoč zaradi priprave za revolucijo ali nasilno izpremembo sedanjega političnega stanja v državi ali česa drugega, določenega v prednjih točkah, kakor tudi vsako podpiranje inozemskega lista ali inozemske družbe po kom z ozemlja naše kraljevine, če dela ta oseba ali ta družba zoper ustroj, red ali javni mir naše države;

6.) proizvodnjo ali zbiranje orožja, orodja, priprav ali razstreliv zaradi kateregakoli izmed spredaj navedenih namenov kakor tudi vsako prikrivanje teh predmetov

7.) priprava, poskus ali izvršitev usmrtitve kateregakoli oblastvenega organa.

Člen 2.

Kdor učini katerokoli izmed kaznivih dejanj, navedenih v členu 1. tega zakona, se kaznuje s smrtjo ali pa z robijo do 20 let. Predmeti kaznivih dejanj se zaplenjajo.

Oni, ki vedo, da se pripravljajo zločinstva, navedena v členu 1., pa o tem pravočasna ne obvestijo državnega oblastva, se kaznujejo z robijo do 20 let.

Da se hitreje in laže ugotovi kaznivo dejanje, je pristojnim oblastvom dovoljeno, vršiti preiskavo tudi ponoči.

Člen 7.

Kakor ona društva in one politične stranke z namenom, navedenim v členu 1. tega zakona, se prepovedujejo in razpušča vsa društva in vse politične stranke, ki izvršujejo propagando ali nagovarjajo druge, da je treba izpremeniti obstoječi red v državi.

Prav tako se prepovedujejo in razpuščajo vse politične stranke, ki imajo versko ali plemensko obeležje.

Organiziranje, podpiranje ali članstvo take organizacije se kaznuje, kolikor ne spada pod člen 2. tega zakona, z zaporom do enega leta in v denarju do 10.000 dinarjev.

Člen 8.

Ustanovitev novih in obstoj obstoječih političnih družb, ki jim je namen drug nego družbam iz členov 1. in 7. tega zakona, sta vezana na posebno dovolitev upravnega oblastva (velikega župana) one oblasti, kjer ima družba glavni sedež.

Če se ta dovolitev ne izposluje v enem mesecu, se smatra, da ustanovitev družbe ni dovoljena.

Kdor postane ali ostane član take družbe ali take politične stranke ali ju podpira ali kdor s tiskom ali drugače kaj stori, s čimer pokaže, da ne priznava naredb oblastev, izdanih po prvem odstavku tega člena, se kaznuje z zaporom do šestih mesecev in v denarju do 6000 dinarjev.

Ali je družba politična, ocenja veliki župan one oblasti, v kateri ima družba glavni sedež.

Prepovedujejo se vsi shodi na prostem, brez policijskega dovoljenja. Posredovanje vojske za zatrtje upora morajo plačati prebivalci upornega področja.

Člen 12.

Osebe, ki se potepajo, pijančujejo ali razuzdano žive ter ne morejo dokazati, da se preživljajo na pošten način, se kaznujejo zaradi tega z zaporom do treh mesecev in se smejo poleg tega, kot moralno propadle in nagnjene na izvrševanje kaznivih dejanj po prestani kazni tudi oddati v prisilno delavnico.

Maloletne osebe se oddajajo, če ne bi bile obsojene na kazen, v zavod za vzgajanje, v katerem sme ostati taka oseba največ pet let, če ni dovršila 16 let starosti, drugače pa do polnoletnosti.

Minister pravde se pooblašča da izda uredbo o postopanju za primere, ko se take osebe oddajajo v prisilne delavnice ali v zavod za vzgajanje in moralno poboljševanje maloletnikov.

Osebe, ki motijo red in mir, se smejo z odlokom upravno-policijskega oblastva prve stopnje poleg tega, da se kaznujejo z zaporom, izgnati v drug kraj, iz katerega se ne smejo vrniti brez odobritve pristojnega velikega župana, odnosno upravnika mesta Beograda.

Kdor se vrne, se kaznuje z zaporom do 30 dni in se iznova izžene.

Državni uradniki in uslužbenci, delavci vojaške administracije, uslužbenci samoupravnih teles, ki se posamično ali skupinsko udeležijo stavke se kaznuje z zaporom od 6 mesecev do 3. let, podpihivalce in kolovodje pa tudi v denarju do 10.000 din, v kolikor dejanja ne prehajajo v hujšo obliko.

Minister za notranje posle izdela sporazum z ministrom za vojsko in mornarico uredbo, po kateri je pozivati v takih primerih te uradnike, odnosno uslužbenca na vojaške vaje.

Obtožencem, ki sodnega poziva ne dvignejo v treh dneh in se to, ugotovitvi z uradnega zapisnikom, se poziv prilepi na hišo zadnjega bivanja, kakor tudi na sodno desko, ter se smatra, da je poziv pravilno sprejet.

Člen 24.

Vse temu zakonu protivne odredbe iz občega kazenskega zakonika in drugih kazenskih zakonov kakor tudi zakona o tisku, zakonov o društvih in shodih, zakona o posesti in nošenju orožja in vseh drugih zakonov prestanejo veljati, ko stopi ta zakon v veljavo.«

V istem uradnem listu se spreminja tudi zakon o občinah in občinskih samoupravah, s katerim so vse občinske uprave v državi razrešene, v mestih Beograd, Zagreb in Ljubljana postavi občinske uprave notranji minister, v ostalih občinah veliki župan, enako velja za občinske pisarje.

Veliki župani postavijo komisarje, ki prevzamejo posle občinskih skupščin in oblastnih odborov, ki so ravno tako razrešeni.

Z zakonom se ustanovijo **Sodišče za zaščito države**, ki sprejema predmete po Zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi, poleg tega bo sodilo tudi predmete po kazenskem zakoniku Srbije, IX. poglavje, kazniva dejanja proti kralju in kraljevi hiši.

V popravi Zakona o tisku, postane vsaka prepoved razširjanja dokončna in na njo ni možna pritožba. Pri kaznivih dejanjih za katere so v tem zakonu predpisane milejše kazni, kot v kazenskem zakonu ali Zakonu o zaščiti javne varnosti mira, se sodi strožje.

V UL št. 8/1929 ukinejo Zakon o volitvah v narodno skupščino. Uredba št. 36 o izvrševanju zakona o zaščiti države, predpiše, da je sodišče

samostojno. Državni tožilec tega sodišča je pod neposrednim nadzorom »ministra pravde«, kateremu pošilja poleg rednih poročil tudi poročila o vsakem kazenskem postopku v katerem je opustil pregon in ni primera prepustil drugemu sodišču.

Minister za notranje zadeve z Uredbo št. 48 o »Ozvrševanju zakona o državljanstvu«, v členu 31, točka 2, predpiše, da za odvzem državljanstva zadostuje objava v Službenih novinah, brez, da bi se navajali imena dotičnih oseb ali držav.

Člani občinskih uprav, uslužbenci, komisarji oblastnih samouprav in oblastni uradniki prisežejo (Ur. l. 21/1929) po naslednjem besedilo:

» Jaz, N. N., prisezam na edinega boga, da bom kralju in domovini zvest, da se bom držal pri poslovanju deželnih zakonov, da bom točno opravljal dolžnost svojega zvanja ter vestno zastopal samoupravno in državno korist. Tako mi bog pomagaj.«

Kazenski zakonik objavijo v UL št. 74/1929, s poglavji, ki se nanašajo na kazniva dejanja proti kralju, kraljevemu domu in veleizdajo, pa se v teh primerih sodi na Sodišču za zaščito države po Zakonu o zaščiti države.

Kazni so razdeljene v glavne in stranske kazni. Glavne kazni so: smrtna kazen z obešanjem, dosmrtna robija, robija od leta do 20 let, »zatočenje«(internacija) od leta do 20 let, robija in »zatočenje« se prestaja v posebnih zavodih.

Strogi zapor in zapor, od 8 dni do 5 let, do enega leta se kazen prestaja v sodnih zaporih, daljša v posebnih zavodih. Najmanjša denarna kazen ne sme biti nižja od 25 din.

Pri smrtni kazni in kazni robije nad 5 let, se izreče tudi izguba častnih pravic.

Izguba častnih pravic pomeni: pravico do javne službe ali javnih poklicev, do akademskih dostojanstev, odlikovanj in drugih javnih časti, voliti in biti izvoljen, kakor tudi opravljati druge politične pravice.

Pri obsodbi na 6 mesecev strogega zapora ali leto zapora, sme sodišče izreči izgubo državne ali javne službe.

Poleg zapornih kazni so uporabljali tudi varnostno oddajo v prisilne delavnice in to po prestani kazni, v zavod za mentalno zdravljenje,

prepoved vstopa v lokale, varnostni nadzor, izgon (v občino stalnega bivališča), prepoved opravljanja poklica ali obrti, odvzem določenih predmetov. V prisilne delavnice se oddajo za dobo do največ 10 let, trikrat obsojeni na robijo, povratniki, ki so nov zločin storili v času do petih po izpustitvi, »če se da sklepati po storjenih dejanjih in po njegovem življenju, da je nevaren za javno varnost«.

Odločbo in sodbo o tem izreče sodišče. Osebe, ki se pretepajo, beračijo, prostituirajo in ponovno store kaznivo dejanje, se po prestani kazni oddajo v prisilne delavnice za obdobje najmanj leto in največ 5 let. Kršilci več zakonov ali ponavljanja istega kaznivega dejanja se obsodijo po zakonu, ki za dejanje predpisuje najvišjo kazen, onim obsojencem, ki so obsojeni na več kazni se najvišja kazen zviša, vendar ne na več, kot znaša seštevek kazni oziroma ne več kot 20 let robije.

Člen 417 določa: »Truplo usmrčene osebe se izroči na zahtevo sorodnikom, da ga pokopljejo povsem preprosto brez nikakršnih slovesnosti, če ne bi bilo zoper to posebnih zaprek; drugače pa se truplo zakoplje na mesto odrejeno za to.«

Kraljevina Jugoslavije

Dne 3. oktobra 1929 se je Kraljevina SHS preimenovala v Kraljevino Jugoslavijo. Z uvedbo devetih banovin so postavili novo teritorialno delitev z Zakonom o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja (Ur. l. 100/1929). Navajam nekaj zanimivih členov:

- 3. člen: »Dravska banovina obseza del ozemlja, omejen od kote 1344 (kjer seče južna meja sreza Čabra državno mejo), z državno mejo proti Italiji, Avstriji in Madžarski do kraja, kjer prehaja državna meja proti Madžarski na reko Muro (severovzhodno od Čakovca). Od reke Mure do koto 1344 drži meja ob vzhodni, odnosno južni meji srezov: Lendave, Ljutomera, Ptuja, Šmarja, Brežic, Krškega, Novega mesta, Kočevja in Čabra, obsežajoča tudi vse te sreze.
- 5. člen: Banovini načeluje ban. Ban se postavi s kraljevim ukazom na predlog ministra za notranje posle v soglasnosti s predsednikom ministrskega sveta.

Ban je predstavnik kraljevske vlade v banovini. Ban je izven skupin in kategorij zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih. Nanj se tudi ne nanašajo predpisi istega zakona glede starosti.

- 6. člen: Ban vrši najvišjo politično in občo upravno oblast v banovini. Banu gre pravica dokončno odločati v vseh predmetih njegove pristojnosti. Ban opravlja posle svoje zakonske pristojnosti s političnoupornimi in strokovnimi uradniki in s pomožnim osebjem. Podrejeni so mu vsi uradi in vsi organi obče uprave v banovini. Ban vrši vse posle, ki spadajo v njegovo pristojnost ter je zanje osebno odgovoren. Njemu dodeljeni referenti in pomožno osebje, kakor tudi podrejeni organi, opravljajo svoje posle po njegovih navodilih. Ban odloča kot obče upravno oblastvo druge stopnje o pritožbah zoper njih upravne akte. Ban nadzira samouprave. Ban nadzira sporazumno s pristojnim vojaškim oblastvom posle glede evidence obrambne moči, kolikor vodijo to evidenco oblastva notranje uprave.«

Pod banovo pristojnost spadajo tudi: pospeševanje agroživilstva; projektiranje, izgradnja in vzdrževanje državnih cest in objektov, kakor tudi v dosedanjih samoupravah. Izdaja odločb po veljavnih gradbenih predpisih; vodni tokovi, kanalizacije, melioracije, izkoriščanje vodnih virov po predhodni odobritvi ministrstva za gradnje; nadzorstvo nad delniškimi in komanditnimi družbami, gospodarskimi in posojilnimi zadrugami in drugimi, ki se ukvarja s hranilnimi vlogami; vsa dejanja, ki se nanašajo na trgovske, industrijske in obrtne zbornice, izdaja odločb po obrtnih zakonih in zakonih o obratovalnicah; gozdno in lovsko gospodarstvo; inšpekcijske službe, delavske zbornice, sociala, skrb za invalide, siromašne in nemočne, saniteta, zdravniške in lekarniške zbornice; osnovno, poklicno in srednje šolstvo, nadzor nad vsemi društvi v banovini.

- 9. člen: Vse navedene posle vrši ban pod vrhovnim nadzorstvom in po navodilih resornih ministrov na postavi veljavnih zakonov«.

V njegovo pristojnost spada tudi zaposlovanje, premeščanje, poviševanje, upokojevanje in odpuščanje nižjega osebja splošne uprave v območju banovine, do vključno 2. skupine III. kategorije.

Letna plača bana znaša 96.000 din in draginjske doklade, državni potniški avtomobil, pravico do potnih stroškov, stanovanje 7-8 sobno, kurjava in razsvetljava. Banu se določi pokojnina po zakonu, ki velja za ministrske pokojnine, vendar pod pogojem, da je službo bana opravljal vsaj tri leta.

V UL št. 107/1929 je objavljen: »Zakon o povračila škode državi zbog dejanj veleizdaje in o prepovedi nad imovino oseb, obdolženih takih dejanj«, ki določa:

- »Člen 1. Oseba, obsojena zbog kakšnega izmed kaznivih dejanj, omenjenih v členu 1. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, mora povrniti državi vso neposredno ali posredno škodo, ki jo ji je povzročila s tem dejanjem, poleg tega pa dati državi še primerno imovinsko odškodbo, ki jo odredi sodišče po svobodni oceni, ko je vzelo v poštev vse razmere (poedinega primera).
Zahtevki, omenjeni v prvem odstavku, ne zastarajo v treh letih, ampak zanje velja redni rok zastaranja.
- Člen 2. Da so zavaruje pravica države do povračila škode, določena v členu 1., odredi državno sodišče za zaščito države na predlog državnega tožilca prepoved nad obdolženčevo premožno in nepremožno imovino, ki je v naši državi, če jo po preiskanih činjenicah osnovan sum, da je obdolženec zakrivil kakšno izmed dejanj, omenjenih v členu 1. Zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Preden izda sodišče to odločbo, zasliši obdolženca o razlogih in dokazih suma, če je v naši državi in je njegovo bivališče znano.

Še preden izda sodišče svojo odločbo o prepovedi, ukrene na predlog državnega tožilca potrebne odredbe, da se začasno zavaruje osumljenčeva imovina.«

Z Zakonom o izvrševanju kazni na prostosti (UL št. 113/1929) so med ostalim določili tudi disciplinske kazni, in sicer:

- ukor;
- težje delo;
- odtegnitev dela ali vseh ugodnosti, časovno omejeno ali trajno;
- trdo ležišče do 8 dni;
- omejitev posamičnih ali vseh obrokov, vsakega drugega dneva za čas 14 dni, kruh in voda se ne smeta odvzeti;
- temnica do 6 tednov;
- vklepanje v lisice rok ali nog do štirih tednov. Kazen se lahko izreče posamično ali kombinirano, kazni izreka upravnik zapora. Zaradi varnosti lahko neverne ali begosumne obsojence vklepejo v celici do treh mesecev.

V primeru neredov pazniki lahko uporabijo orožje, upravnik pa lahko zaprosi za pomoč žandarmerijo ali vojsko.

Po UL. iz leta 1930 je spremenjen Zakon o orožništvu, pa navajam:

- »1. člen: orožništvo je pomožna vojska kr. Jugoslavije in ima specialno nalogo, da kot organ državnih upravnih oblasti čuva javno varnost, vzdržuje javni red in mir in ščiti izvrševanje zakonov;
- 3. člen: orožništvo je podrejeno: glede službenega uporabljanja, strokovnega pouka in opremljanja ministru za notranje posle; glede discipline, osebnega razmerja, vojaškega pouka in oboroževanja pa ministru za vojsko in mornarico«.

Orožniki prisegajo takole »Jaz (rodbinsko in rojstno ime) prisegam pri vsemogočnem bogu, da bom vrhovnemu poveljniki vseh oboroženih sil, kralju Jugoslavije, Aleksandru Prvemu, vedno in ob vsaki priložnosti zvest iz vse duše, vdan in pokoren, da bom kot orožnik, orožniški častnik v službi javne varnosti, reda in miru vestno in zvesto izvrševal svojo dolžnost po zakonih, pravilih in predpisih in da bom čuval uradno tajnost. Tako mi bog pomagaj.«

V členu 16 je odrejeno, da imajo bani v svojem območju uradno oblast nad orožništvom. Poleg varovanja javne varnosti orožniki po odredbi opravljajo posle vojne policije in varnostne službe.

Konec diktature: nova ustava in zakoni, razpisane volitve

V UL št. 53/1931 je bila objavljena nova ustava, ki je določala:

- 26. člen: Zakonodajno oblast izvršujeta kralj in narodno predstavništvo skupno. Narodno predstavništvo je sestavljeno iz senata in narodne skupščine.
- 27. člen: Upravno oblast izvršuje kralj po odgovornih ministrih po odredbah te ustave«.

Kralj je tudi imel pravico razpustiti narodno skupščino in razpisati nove volitve. Z imenovanjem senatorjev s strani kralja, ostaja absolutizem v vladanju, saj ministre, tudi prvega, imenuje kralj po lastni volji.

Ponovno se razmejijo banovine.

V XI. Poglavju vojska 100. Člen določa: »Vojaška sodišča so nezavisna. Pri izrekanju pravice niso pod nobeno oblastjo, nego sodijo po zakonih«, v naslednjem členu pa določa, da kazniva dejanja civilistov, storjenih skupaj z vojaki, sodijo civilna sodišča, v vojnem času pa vojaška sodišča.

V času vojne, mobilizacije, neredov in uporov sme kralj z ukazom odrediti izredne ukrepe in dokler ne zaseda narodna skupščina kralj razglašati zakone z ukazom; sopodpiše jih prvi minister, resorni in minister pravde. Torej, izredne ukrepe in stanja, si niso izmislili komunisti!

V UL št. 54/1931 je bil objavljen Zakon o volilnih imenikih, v UL št. 55/1931 pa Zakon o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino. Predvsem je zanimiv način glasovanja, pa navajam nekaj členov:

- Člen 46. V sobo, kjer se glasuje, je volilce spuščati po vrsti, po enega ali več, nikakor pa ne več kot po pet naenkrat.
- Člen 47. Vsak volilec mora, ko vstopi v glasovalno sobo, preden glasuje, povedati glasno, da ga slišijo vsi člani volilnega odbora, ime, priimek in poklic, v mestih, kjer je več volišč tudi svoje stanovanje... Volilec glasuje za listo javno, s tem, da imenuje njenega nosilca in sreskega, odnosno krajevnega kandidata. To se mora vpisati v poseben seznamek, ki se mora voditi za vsakega srezkega kandidata.«

Zakon o volitvah senatorjev so objavili v UL št. 61/1931. Pravico do volitve senatorjev so imeli: narodni poslanci, banski svetovalci in načelniki občin in banovine. Volil se en senator na 300.000 prebivalcev

V UL št. 75/1935 je z dnem 10. septembra 1935 imenovan dr. Marko Natlačen za bana Dravske banovine.

Minister za notranje posle je dovolil dne 17. oktobra 1935, z Odlokom št. 53566 obstoj in delovanje politične stranke »Jugoslovanska radikalna zajednica«.

V UL št. 96/1938 so bile razpisane volitve za narodno skupščino, nosilec prve liste je bil dr. Milan Stojadinović, druge Dimitrije Ljotić in tretje dr. Vladimir Maček. Le kje so Slovenci? Kje je dr. Anton Korošec? Menda se je vdajal sladkemu življenju ...

K tem zakonom se bom še vračal, saj so se naši vrli »demokrati« od srede jeseni 1941 sklicevali, da so zvesti podaniki Kralja in kraljeve vlade (v izgnanstvu) ter države (Kraljevine). Vse do srede 1944, ko jih je mladi Kralj Peter pozval naj se pridružijo partizanom maršala Tita in zaveznikom. Celo nekajdnevno Slovensko narodno vojsko so 5. maja 1945 podredili sebi in Kralju ...